

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. rugsėjo 9 d.
(OR. en)

12002/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0264 (NLE)

SOC 474
GENDER 144
EMPL 326

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. rugsėjo 8 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 441 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl galimybės naudotis įperkamosiomis, kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 441 final.

Pridedama: COM(2022) 441 final

Briuselis, 2022 09 07
COM(2022) 441 final

2022/0264 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl galimybės naudotis įperkamos, kokybiškos ilgalaikės priežiūros paslaugomis

{SWD(2022) 441 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai**

Ilgalaikės priežiūros vertė

Ilgalaikė priežiūra¹ atlieka svarbų socialinį ir ekonominį vaidmenį. Ji padeda užtikrinti asmenų, kuriems reikia priežiūros, orų gyvenimą ir gerovę, taip pat apsaugoti jų pagrindines teises. Be to, ji mažina nelygybę ir taip didina socialinį teisingumą bei kartų solidarumą. Investicijos į ilgalaikę priežiūrą duoda ekonominės naudos: mažinant šeimos priežiūros našta, sukuriama darbo vietų ir atlaisvinami kitų sektorių darbo ištekliai. Stiprus ilgalaikės priežiūros sektorius gali padėti skatinti lyčių lygybę, nes dėl priežiūros pareigų milijonai moterų pasitraukia iš darbo rinkos ir (arba) dirba ne visą darbo dieną, o tai daro neigiamą poveikį bendrai darbo jėgos pasiūlai, taigi ir galimam ekonomikos augimui. Priežiūros pareigos taip pat gali turėti neigiamą poveikį moterų darbo užmokesčiui ir senatvės pensijoms, o tai reiškia, kad daugelis vyresnio amžiaus moterų yra mažiau pajėgios įpirkti reikiamą priežiūrą. Trūkstant tinkamos formaliosios ilgalaikės priežiūros, priežiūros našta kartais tenka šeimos nariams, o tai gali neigiamai paveikti jų sveikatą ir gerovę.

Ilgalaikės priežiūros poreikiai

Visuomenės senėjimas padidins ilgalaikės priežiūros paklausą, kuri jau dabar yra didelė. Bendras žmonių, kuriems gali prireikti ilgalaikės priežiūros, skaičius visoje Sąjungoje turėtų išaugti nuo maždaug 30,8 mln. 2019 m. iki 33,7 mln. 2030 m. ir 38,1 mln. 2050 m., t. y. iš viso 23,5 proc.² Neformaliųjų prižiūrinių asmenų skaičius mažėja, nes tradiciškai didžiąją dalį neformaliosios ilgalaikės priežiūros naštos nešios moterys vis dažniau įsidarbina ir vėliau išeina į pensiją. Be to, demografinis senėjimas reiškia ir tai, kad ES darbingo amžiaus gyventojų skaičius toliau turėtų mažėti. Didėjant darbo jėgos paklausai įvairiuose ekonomikos sektoriuose kyla pavojus, kad formaliesiems prižiūrintiesiems asmenims persikėlus į patrauklesnius sektorius jų pasiūla dar sumažės.

Ilgalaikės priežiūros problemos

Ilgalaikės priežiūros sistemų struktūra ir branda visoje Sąjungoje skiriasi, tačiau jos visos susiduria su panašiomis problemomis. Šios problemos susijusios su įperkamumu, galimybėmis naudotis, prieinamumu ir kokybe, atsižvelgiant į darbo jėgos trūkumą, spaudimą viešajam finansavimui ir sudėtingą valdymą. COVID-19 pandemija išryškino struktūrinius ilgalaikės priežiūros sistemų trūkumus. Ji išryškino poreikį stiprinti priežiūros sistemų atsparumą išorės sukrėtimams bei neatidėliotiną poreikį vykdyti struktūrines reformas ir investuoti į ilgalaikę priežiūrą.

¹ Ilgalaikė priežiūra – įvairios paslaugos ir pagalba žmonėms, kurie dėl senatvinio psichinio ir (arba) fizinio silpnumo ir (arba) negalios ilgą laiką yra priklausomi nuo pagalbos kasdienio gyvenimo veikloje ir (arba) kuriems reikalinga tam tikra nuolatinė slauga. Kasdienio gyvenimo veikla, kuriai reikia pagalbos, gali būti asmens kasdienio rūpinimosi savimi veikla (tokie kasdienio gyvenimo veiksmai, kaip maudymasis, apsirengimas, valgymas, ilipimas į lovą ir išlipimas iš jos, atsisėdimas į krėslą ir atsistojimas iš jo, vaikščiojimas po namus, naudojimas tualetu, šlapinimosi ir tuštinimosi funkcijų kontroliavimas) arba veikla, kuri gali būti susijusi su savarankišku gyvenimu (tokia būtinoji kasdienio gyvenimo veikla, kuriai priklauso tokie veiksmai, kaip maisto ruošimas, pinigų valdymas, maisto produktų ar asmeninių daiktų pirkimas, lengvų ar sunkių namų ruošos darbų atlikimas ir naudojimas telefonu).

² Europos Komisija ir Ekonominės politikos komitetas, 2021 m., [2021 m. ataskaita dėl senėjimo](#). ES valstybių narių ekonominės ir biudžeto prognozės (2019–2070 m.)^c, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

Iperkamumo problema

Finansinės priežastys ir tinkamos socialinės apsaugos trūkumas yra didelės kliūtys naudojimuisi ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Riziką, susijusią su ilgalaikės priežiūros poreikiais, esamos socialinės apsaugos sistemos dažniausiai kompensuoja mažiau negu kitas dažnai pasitaikančias rizikas (pvz., senatvės pajamų ir sveikatos priežiūros), o socialinės apsaugos priemonės visoje Sąjungoje skiriasi. Kai kuriose šalyse viešoji parama teikiama tik nedidelei daliai ilgalaikės priežiūros poreikių turinčių asmenų. Net kai socialinė apsauga yra prieinama, ji dažnai nepakankama. Vertinama, kad net jei vidutiniškai beveik pusė vyresnio amžiaus asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, gavę paramą savo lėšomis padengtų priežiūros namuose išlaidas, jie atsidurtų žemiau skurdo ribos.³

Prieinamumo ir galimybės naudotis problema

Galimybė naudotis ilgalaikės priežiūros paslaugomis ir jų įvairovė yra nepakankamos, todėl kyla susirūpinimas dėl teisingumo. Tradiciškai renkantis priežiūrą galima pasirinkti arba neformaliąją priežiūrą (kurios paslaugas paprastai teikia šeimos nariai ar draugai, daugiausia moterys), arba priežiūrą globos įstaigose (paprastai pasirenkamą dėl didelių ilgalaikės priežiūros poreikių arba skurdžiausių asmenų). Kitos labiau į asmenį orientuotos galimybės, pavyzdžiui, priežiūra namuose ir bendruomeninė globa, pradėjo plėstis visoje Sąjungoje, tačiau netolygiai⁴. Jomis naudotis trukdo geografinės, socialinės ir ekonominės kliūtys, ir tai tebėra ypač sudėtinga kaimo vietovėse ir vietovėse, kuriose mažėja gyventojų skaičius⁵. Labiau tikėtina, kad mažesnių pajamų vyresnio amžiaus žmonėms labiau reikės ilgalaikės priežiūros nei tiems, kurie gauna didesnes pajamas. Be to, neįgaliesiems, sudarantiems didelę dalį asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, taip pat kyla problemų dėl jos prieinamumo.

Kokybės užtikrinimo problema

Ilgalaikės priežiūros kokybės standartai ir jų užtikrinimo mechanizmai dažnai yra silpni. Daugelyje valstybių narių stacionariajai globai tradiciškai taikomas griežtas taisyklių ir standartų rinkinys. Tačiau priežiūros namuose ir bendruomeninės globos standartai dažniausiai būna ne taip gerai parengti. Net jei kokybės standartai nustatomi, juose dažnai apsiribojama pagrindiniais mitybos ir higienos reikalavimais. Juose neatsižvelgiama į asmenų, kuriems teikiamos priežiūros paslaugos, gerovę ir gyvenimo kokybę. Be to, tiek viešųjų, tiek privačių ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjai reikalavimų laikosi nevienodai, o daugelyje valstybių narių trūksta tinkamų kokybės užtikrinimo mechanizmų.

Darbo jėgos problema

Ilgalaikės priežiūros srityje dažnai pasitaiko darbo jėgos trūkumų ir nestandartinių užimtumo formų. Dauguma valstybių narių praneša, kad trūksta arba trūks darbuotojų, ypač kvalifikuotų priežiūros darbuotojų, pavyzdžiui, slaugytojų. Ypač darbuotojų trūksta vyresnio amžiaus žmonėms skirtų paslaugų subsektoriuje. Sunku pritraukti ir išlaikyti priežiūros darbuotojus dėl dažnai blogų darbo sąlygų ir mažo darbo užmokesčio; šiuos sunkumus būtų galima sušvelninti vykdant socialinį dialogą. Tačiau socialinio dialogo vaidmuo ilgalaikės

³ Europos Komisija ir Socialinės apsaugos komitetas, 2021 m. „[Long-term care report: trends, challenges and opportunities in an ageing society](#)“, I tomas, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

⁴ [Study on the long-term care supply and market in EU Member States](#), KPMG Europos Komisijai, Liuksemburgas Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022.

⁵ Spasova, S., Baeten, R., Coster, S., Ghailani, D., Peña-Casas, R. and Vanhercke, B., 2018 m., [Challenges in long-term care in Europe](#). Nacionalinės politikos tyrimas, Europos socialinės politikos tinklas (ESPN), Briuselis. Europos Komisija.

priežiūros srityje nevienareikšmis. Tik keliose valstybėse narėse beveik visiems ilgalaikės priežiūros darbuotojams taikomos kolektyvinės sutartys. Kitose valstybėse narėse socialinio dialogo ilgalaikės priežiūros sektoriuje beveik nėra⁶. Kitas uždavinys – spręsti konkrečias kartu gyvenančių slaugytojų padėties problemas: jie paprastai yra judžių profesijų darbuotojai arba darbuotojai migrantai⁷ ir dėl to ypač pažeidžiami, visų pirma jei dirba nedeklaruojamą darbą⁸. Kartais tokių darbuotojų darbo užmokestis labai mažas, o jų darbo laiko tvarka, įskaitant tinkamą poilsio laiką ir kitas darbo sąlygas, gali būti neaiški⁹ ir net nesuderinama su darbo teise. Be to, priežiūros sektorius yra vienas iš labiausiai lyčių požiūriu suskaidytų sektorių. Moterys sudaro 90 proc. priežiūros darbuotojų, o lyčių stereotipai, susiję su priežiūros teikimu, labai paplitę.

Neformaliosios priežiūros paslaugos sudaro didžiąją dalį priežiūros paslaugų, tačiau jos turi savo kainą. Apie 52 mln. europiečių, t. y. 14,4 proc. 18–74 m. gyventojų, kas savaitę teikia neformaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugas šeimos nariams ar draugams, o tai sudaro beveik 80 proc. žmonių, teikiančių ilgalaikės priežiūros paslaugas ES lygmeniu¹⁰. Tačiau teikti priežiūros paslaugas, ypač vyresnio amžiaus slaugytojams, gali būti sunku ir padaryti įtakos jų pačių sveikatai ir gerovei. Neformalioji priežiūra taip pat susijusi su (paslėptomis) išlaidomis, kurias patiria ekonomika ir pats asmuo. Neformalieji prižiūrintieji asmenys (paprastai moterys) dažniau pertraukia karjerą, pasirenka dirbti ne visą darbo dieną arba pasitraukia iš darbo rinkos, o tai didina lyčių nelygybę ir darbo jėgos bei įgūdžių trūkumą.

Finansavimo problema

Numatoma, kad viešosios išlaidos ilgalaikiai priežiūrai toliau labai didės, o tam prireiks tvaraus finansavimo. Numatoma, kad jos padidės nuo 1,7 proc. BVP 2019 m. iki 2,5 proc. BVP 2050 m. ir skirtingose valstybėse narėse bus labai nevienodos¹¹. Be to, gali būti, jog šis numatomas padidėjimas iš esmės nepakankamai įvertintas. Jį atliekant neatsižvelgta į tai, kad dabartinis didelis neformaliųjų slaugytojų indėlis, šiuo metu sudarantis 2,4 proc. Sąjungos BVP¹², dėl kintančios šeimos struktūros ir didėjančio moterų užimtumo vargiai išliks toks pat. Fiskalinį tvarumą galima pagerinti užtikrinant ilgalaikės priežiūros ekonominį efektyvumą, pavyzdžiui, taikant nuoseklią ir integruotą valdymo sistemą, remiant savarankišką gyvenimą ir geriau pritaikant ilgalaikę priežiūrą prie asmeninių poreikių, pavyzdžiui, siekiant užtikrinti, kad nedidelių priežiūros poreikių turintys asmenys nebūtų prižiūrimi brangesnėmis sąlygomis, skirtomis didesniems poreikiams tenkinti. Be to, reikia imtis platesnio užmojo sveikatos ugdymo ir ligų prevencijos veiksmų siekiant užtikrinti, kad žmonės išlaikytų gerą psichinę ir fizinę sveikatą, kad būtų užtikrinta stipri darbo jėga, o sveikatos priežiūros sistemos išliktų tvarios ir atsparios.

⁶ Eurofound, 2020, [Long-term care workforce: Employment and working conditions](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

⁷ Šiame pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos darbuotojai migrantai turi būti suprantami kaip ne ES piliečiai. Judūs darbuotojai yra tie, kurie neturi nuolatinės darbo vietos arba dirba įvairiose vietose.

⁸ Eurofound, 2020, [Long-term care workforce: Employment and working conditions](#), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

⁹ Rogalewski, A., Florek, K., 2020, [The future of live-in care work in Europe](#). Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas.

¹⁰ Van der Ende, M. et al., 2021, [Study on exploring the incidence and costs of informal long-term care in the EU](#).

¹¹ Europos Komisija ir Ekonominės politikos komitetas (EPK), 2021 m., [2021 m. ataskaita dėl senėjimo](#). ES valstybių narių ekonominės ir biudžeto prognozės (2019–2070 m.)⁴, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

¹² Van der Ende, M. et al., 2021, [Study on exploring the incidence and costs of informal long-term care in the EU](#).

Valdymo problema

Daugelyje valstybių narių ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimas dažnai yra fragmentiškas, organizuojamas sudėtingoje sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų ir kitų rūšių paramos paslaugų sistemoje, o atsakomybė paskirstoma nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu. Tai prisideda prie ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės skirtumų ir mažina ekonominį efektyvumą. Ilgalaikės priežiūros stebėsenos rodikliai skiriasi, o administravimo duomenys paprastai yra fragmentiški nacionaliniu lygmeniu ir dažnai neprieinami bei nepalyginami Sąjungos lygmeniu. Tai riboja efektyvumą bei galimybę vykdyti veiksmingą stebėseną ir mokytis vieniems iš kitų. Ilgalaikė priežiūra apima įvairius subjektus, įskaitant tuos, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, jų šeimos narius ir jiems atstovaujančias organizacijas, atitinkamas valdžios institucijas (nacionalines, regionines, vietos), socialinius partnerius, pilietinės visuomenės organizacijas, socialinės ekonomikos organizacijas, ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjus ir už socialinės įtraukties, integracijos ir pagrindinių teisių apsaugos skatinimą atsakingas įstaigas, įskaitant nacionalines lygybės institucijas. Siekiant užtikrinti, kad visi turimi išteklių būtų tinkamai naudojami, be kita ko ir renkant duomenis, sudarant esamos infrastruktūros ir paslaugų žemėlapi, vertinant individualius poreikius ir atliekant trūkumų analizę, kartu atsižvelgiant į teritorinę nelygybę ir demografinius iššūkius, reikalingas patikimas politikos valdymas.

Pasiūlymo tikslai

2022 m. [Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane](#)¹³ paskelbta apie iniciatyvą dėl ilgalaikės priežiūros. [2021 m. pranešime apie Sąjungos padėti](#) Europos Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen paskelbė naują Europos priežiūros strategiją, kuria siekiama padėti vyrams ir moterims rasti jiems geriausią priežiūrą bei profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Šiuo Tarybos rekomendacijos pasiūlymu siekiama **remti valstybių narių pastangas gerinti galimybes gauti kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas už prieinamą kainą**. Joje bus pateiktos gairės dėl reformų krypties siekiant spręsti bendras problemas, susijusias su įperkamumu, prieinamumu, kokybe ir priežiūros darbuotojais, ir dėl patikimo ilgalaikės priežiūros politikos valdymo. Tai dar labiau susistemins Sąjungos bendradarbiavimą ilgalaikės priežiūros srityje ir kartu sieks didesnės konvergencijos.

• **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Pasiūlymu remiamas [Europos socialinių teisių ramsčio](#)¹⁴, kurio 18-ojo principo apraše teigiama, kad kiekvienas asmuo turi teisę į kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas, visų pirma į namuose teikiamas priežiūros paslaugas ir bendruomenines paslaugas, įgyvendinimas. Jis taip pat padeda įgyvendinti 9 principą dėl priežiūros pareigų turinčių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros ir 17 principą dėl neįgaliųjų teisių.

Šis pasiūlymas yra vienas iš pagrindinių veiksmų pagal **Komisijos komunikatą „Europos priežiūros strategija“**¹⁵. Juo prisidedama prie komunikate propaguojamo visą gyvenimą trunkančio požiūrio į priežiūrą ir daugiausia dėmesio skiriama ilgalaikės priežiūros socialinei apsaugai ir veiksmingo jos teikimo sąlygoms.

¹³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“, COM(2021) 102 *final*.

¹⁴ Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (OL C 428, 2017 12 13, p. 10).

¹⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos priežiūros strategijos, COM(2022) 440.

Ilgalaikės priežiūros politikos pokyčiai ir uždaviniai stebimi per **Europos semestrą**. Pastaraisiais metais kelioms valstybėms narėms buvo pateiktos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos dėl įvairių ilgalaikės priežiūros aspektų, įskaitant prieinamumą, kokybę, įperkamumą, moterų dalyvavimo darbo rinkoje didinimą ir tvarumą. [Užimtumo gairėse](#) raginama sukurti tinkamas ir įtraukias socialinės apsaugos sistemas. Jose taip pat teigiama, kad atsižvelgiant į COVID-19 krizę ir visuomenės senėjimą itin svarbu laiku suteikti lygias teises į įperkamas ilgalaikės priežiūros bei sveikatos priežiūros paslaugas, įskaitant prevenciją ir sveikatos priežiūros skatinimą. [2022 m. bendroje užimtumo ataskaitoje](#) pabrėžiama ilgalaikės priežiūros paslaugų svarba siekiant padidinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje. Joje taip pat pabrėžiama, kad dėl visuomenės senėjimo labai išaugs ilgalaikės priežiūros paklausa. Ataskaitoje valstybės narės raginamos teikti daugiau kokybiškų, įperkamų ir tvarių ilgalaikės priežiūros paslaugų.

Pasiūlymas dera su esama socialinės apsaugos politika ir yra ja grindžiamas. Visų pirma valstybės narės, atsižvelgdamos į **atvirąjį koordinavimo metodą socialinėje srityje**, susitarė dėl šių bendrų su ilgalaikė priežiūra susijusių tikslų:

- visiems užtikrinti galimybę naudotis tinkama sveikatos ir ilgalaikė priežiūra ir užtikrinti, kad priežiūros poreikis nesukeltų skurdo ir finansinės priklausomybės, spręsti nelygybės, susijusios su galimybe naudotis priežiūros paslaugomis ir sveikatos priežiūros rezultatais, problema;
- skatinti sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros kokybę, pritaikyti priežiūrą prie kintančių visuomenės ir asmenų poreikių ir prioritetų, visų pirma nustatant geriausią tarptautinę praktiką atspindinčius kokybės standartus ir stiprinant sveikatos priežiūros specialistų, pacientų ir priežiūros gavėjų atsakomybę;
- užtikrinti, kad tinkama ir kokybiška sveikatos ir ilgalaikė priežiūra išliktų įperkama ir tvari, skatinant sveiką ir aktyvų gyvenimo būdą, gerus priežiūros sektoriaus žmogiškuosius išteklius ir racionalų išteklių naudojimą, visų pirma taikant tinkamas paskatas naudotojams ir paslaugų teikėjams, gerą valdymą ir priežiūros sistemų bei institucijų veiklos koordinavimą.

Siūlomoje Tarybos rekomendacijoje dėl ilgalaikės priežiūros sprendžiami pagrindiniai uždaviniai, nustatyti Europos Komisijos ir Socialinės apsaugos komiteto bendrai parengtoje [2021 m. ilgalaikės priežiūros ataskaitoje](#). Todėl ji sustiprins vykstantį ES lygmens bendradarbiavimą socialinės apsaugos ir, konkrečiau, ilgalaikės priežiūros srityse, nes bus pasiektas bendras supratimas dėl reformų krypties.

Ankstesnių ES teisėkūros iniciatyvų, skirtų konkrečiai ilgalaikė priežiūrai, nėra, tačiau kai kurios iš šių iniciatyvų yra svarbios ilgalaikė priežiūrai ir todėl papildo pasiūlymą. **Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros direktyvoje**¹⁶ numatyta galimybė dirbantiems asmenims naudotis slaugos atostogomis ir skatinama taikyti lanksčias darbo formas, nes tai svarbu darbingo amžiaus neformaliesiems slaugytojams. Dabartinio pasiūlymo konstatuojamosiose dalyse nurodoma, kad ši direktyva yra galiojantis ES teisės aktas.

Komisijos pasiūlymu¹⁷ peržiūrėti **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 883/2004**¹⁸ siekiama suteikti teisinio aiškumo ir skaidrumo, susijusio su galimybe gauti

¹⁶ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva \(ES\) 2019/1158](#) dėl tėvų ir prižiūrėtinųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES.

¹⁷ [Pasiūlymas](#) dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir Reglamentas (EB) Nr. 987/2009,

ilgalaikės priežiūros išmokas gyvenant kitoje valstybėje narėje. Pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos dėl ilgalaikės priežiūros nėra tiesiogiai sprendžiamas laisvo asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, judėjimo ar ilgalaikės priežiūros išmokų perkeliavimo klausimas. Jame daugiausia dėmesio skiriama ilgalaikės priežiūros aprėpčiai, kurią apskritai teikia nacionalinė socialinė apsauga, ir pagrindinėms veiksmingo jos veikimo sąlygoms, t. y., kad būtų tinkamų ir kokybiškų ilgalaikės priežiūros paslaugų bei prižiūrinčiųjų asmenų.

Šis pasiūlymas dera su **Sajungos teisės aktais dėl darbo sąlygų** tiek, kiek jie taikomi ilgalaikės priežiūros darbuotojams, ir jų nepažeidžia.

Europos prieinamumo aktu¹⁹ siekiama pagerinti prieinamų gaminių ir paslaugų bendrosios rinkos veikimą. Jis apima gaminius ir paslaugas, kurie, kaip nustatyta, yra svarbiausi neįgaliesiems, tačiau labiausiai tikėtina, kad jų prieinamumo reikalavimai įvairiose ES šalyse bus skirtingi. Be to, **Interneto svetainių prieinamumo direktyvoje**²⁰ jau dabar reikalaujama, kad viešojo sektoriaus įstaigų interneto svetainės ir mobiliojo ryšio programėlės, įskaitant informaciją, interneto kontaktus ir paraiškų teikimo formas, būtų prieinamos naudotojams, visų pirma žmonėms su negalia. Šiuo pasiūlymu valstybės narės raginamos užtikrinti, kad ilgalaikės priežiūros informacija, paslaugos ir infrastruktūra būtų prieinamos neįgaliesiems.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymas parengtas atsižvelgiant į diskusijas, pradėtas pagal [Žaliaja knyga dėl senėjimo](#). Jos parodė, kad reikia integruoto požiūrio į ilgalaikę priežiūrą, kuri būtų prieinama, įperkama ir kokybiška, orientuota į priežiūros gavėjo poreikius ir kuria būtų siekiama kuo ilgiau remti kiekvieno asmens savarankiškumą. Respondentų nuomone, labai svarbu daugiausia dėmesio skirti priežiūros namuose ir bendruomeninės globos paslaugų teikimui, kad būtų sudarytos sąlygos „senti namuose“. Teigiama, kad tokias į asmenį orientuotas priežiūros paslaugas geriausia kurti kartu su visais suinteresuotaisiais subjektais. Be to, teigiama, kad naujos technologijos ir skaitmeniniai sprendimai gali padėti gerinti priežiūros paslaugų teikimą, visų pirma kaimo ir atokiose vietovėse.

Pasiūlymas glaudžiai susijęs su [Neįgaliųjų teisiu strategija](#), nes yra glaudus ryšys tarp negalios ir ilgalaikės priežiūros poreikio. Taip pat esama sąsajų su [Europos įgūdžių darbotvarke](#), kuria prisidedama prie kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo visoje Sąjungoje, be kita ko, ilgalaikės priežiūros sektoriuje. Esama ir sąsajų su [nauju migracijos ir prieglobsčio paktu](#), visų pirma [įgūdžių ir talentų dokumentų rinkiniu](#), kuriame daugiausia dėmesio skiriama darbuotojų pritraukimui į ilgalaikės priežiūros sektorių.

Pasiūlymas taip pat svarbus [Lyčių lygybės strategijai](#), nes dauguma prižiūrinčiųjų asmenų ir asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, yra moterys. Šia strategija grindžiamas Europos Komisijos darbas lyčių lygybės srityje. Pagrindiniai tikslai, be kita ko, yra kovoti su lyčių stereotipais, mažinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumus ir panaikinti vyrų ir moterų priežiūros skirtumus. Pasiūlymas papildo politiką, kuria skatinama profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra, nes galimybė gauti ilgalaikės priežiūros ir įperkamas, kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas yra laikoma viena iš priemonių, padedančių

nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (Tekstas svarbus EEE ir Šveicarijai), COM/2016/0815 *final* - 2016/0397 (COD).

¹⁸ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004 4 30, p. 1).

¹⁹ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva](#) (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (Tekstas svarbus EEE) - PE/81/2018/REV/1.

²⁰ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva \(ES\) 2016/2102](#) dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo.

suderinti profesinį ir šeimos gyvenimą. [Komunikate dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros](#) pripažįstamas poreikis visoje Europoje teikti kokybiškas, įperkamas formaliosios priežiūros paslaugas, kad būtų pašalintos užimtumo kliūtys, ypač moterims.

Socialinės ekonomikos įstaigos, įskaitant kooperatyvus, savidraudos draugijas, asociacijas ir fondus bei socialines įmones, yra pagrindiniai valdžios institucijų partneriai teikiant ilgalaikę priežiūrą. Todėl pasiūlymas yra susijęs su [Socialinės ekonomikos veiksmų planu](#). Jis gali padėti skatinti priežiūros ekonomiką ir pagerinti darbo sąlygas priežiūros sektoriuje, taip pat spręsti socialinės ekonomikos subjektų problemas.

Pasiūlymu papildomos ES iniciatyvos sveikatos prevencijos srityje. Visų pirma jis yra grindžiamas iniciatyva „[Sveika bendra veikla](#)“ ir [Europos kovos su vėžiu planu](#), kuriuose sprendžiami neužkrečiamųjų ligų prevencijos, gydymo ir priežiūros klausimai. Vienas iš kovos su vėžiu plano ramsčių yra susijęs su pacientų ir išgyvenusių asmenų gyvenimo kokybe, jame numatyti keli veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad jie gyventų ilgą, visavertį gyvenimą.

Šiuo pasiūlymu taip pat remiama **žalioji ir skaitmeninė pertvarka**, nes juo skatinamas skaitmeninių technologijų naudojimas ilgalaikės priežiūros srityje ir ilgalaikės priežiūros paslaugų atitiktis aplinkosaugos ir energijos taupymo reikalavimams. Tai taip pat dera su [ES komunikatu „Sudaryti sąlygas skaitmeninei sveikatos priežiūros ir slaugos transformacijai bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, suteikti galių piliečiams, kurti sveikesnę visuomenę“](#).

Pasiūlymu taip pat reaguojama į [Konferencijos dėl Europos ateities pasiūlymą](#) dėl demografinių pokyčių (pasiūlymas Nr. 15). Juo raginama užtikrinti tinkamą vyresnio amžiaus žmonių priežiūrą, atsižvelgiant ir į priežiūros gavėjų, ir į prižiūrinčiųjų asmenų poreikius.

Galima gauti **Sąjungos lygmens finansavimą** investicijoms į prieinamą, įperkamą ir kokybišką ilgalaikę priežiūrą, visų pirma namų ir bendruomeninės globos aplinkoje, įskaitant vyresnio amžiaus žmones, neįgaliuosius ir geografiškai atokių vietovių gyventojus, o taip pat šias paslaugas teikiantiems socialinės ekonomikos subjektams remti. Sąjungos fondams priklauso [Europos regioninės plėtros fondas](#), „[Europos socialinis fondas+](#)“, taip pat ir jo [Užimtumo ir socialinių inovacijų paprogramė](#), [Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai](#), [Teisingos pertvarkos fondas](#), „[Europos horizontas](#)“, [Skaitmeninės Europos programa](#) ir [Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė](#) tinkamoms reformoms ir investicijoms atsižvelgiant į atsigavimą po COVID-19 pandemijos. Techninė parama teikiama pagal [techninės paramos priemonę](#). Sąjungos fondai turi skirtingus investavimo prioritetus. Pavyzdžiui, Europos regioninės plėtros fondo prioritetas – remti šeimos ir bendruomenės paslaugas, nesusijusias su apgyvendinimu

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymu bus remiami Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 3 straipsnyje nustatyti Sąjungos tikslai skatinti savo tautų gerovę, tvarų Europos vystymąsi siekiant visiško užimtumo ir socialinės pažangos, taip pat skatinti socialinį teisingumą ir apsaugą, moterų ir vyrų lygybę ir kartų solidarumą. Pagal SESV 9 straipsnį Sąjunga, nustatydamą ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su socialine atskirtimi, aukšto lygio švietimu, mokymu ir žmonių sveikatos apsauga.

Siūloma Tarybos rekomendacija grindžiama SESV 292 straipsniu kartu su SESV 153 straipsnio 1 dalies k punktu, pagal kurį Sąjungai leidžiama imtis socialinės apsaugos sistemų

modernizavimo veiksmy. Šioje srityje Sąjunga gali patvirtinti tik priemones, skirtas valstybių narių bendradarbiavimui skatinti.

Modernizavimu paprastai laikomas procesas, kai kas nors pritaikoma prie atnaujintų poreikių ar įpročių, naujausių metodikų, metodų ar idėjų. Atrodo, kad šią sąvoką panašiai padeda suprasti naujais ES akty, kuriais aiškiai siekiama modernizavimo, pavyzdžiai²¹. Siūloma rekomendacija bus skatinamas socialinės apsaugos sistemų modernizavimas taikant novatoriškus metodus ir veiksmus ilgalaikės priežiūros aprėpčiai, adekvatumui ir kokybei gerinti, kad būtų patenkinti sparčiai senėjančios visuomenės poreikiai, kartu atsižvelgiant į biudžeto suvaržymus ir užtikrinant bendrą viešųjų finansų tvarumą.

Pasiūlyme daugiausia dėmesio skiriama visų gyventojų grupių, nepriklausomai nuo jų dabartinio ar buvusio užimtumo statuso ir jų buvimo arba nebuvimo darbo rinkoje, ilgalaikės priežiūros socialinei apsaugai. Be to, pasiūlyme taip pat nagrinėjamos pagrindinės veiksmingos ilgalaikės priežiūros socialinės apsaugos, įskaitant paslaugas, darbo jėgą ir politikos valdymą, sąlygos.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Nors už ilgalaikę priežiūrą atsakingos valstybės narės, Sąjunga turi kompetenciją remti ir papildyti jų veiksmus. Pasiūlymu užtikrinama ES lygmens veiksmų pridėtinė vertė. Juo prisidedama laikantis politinio įsipareigojimo užtikrinti galimybę naudotis įperkamos, kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis, kaip nustatyta [Europos socialinių teisių ramstyje](#).

COVID-19 pandemija aiškiai parodė, kad reikia specialios ES lygmens priemonės, skirtos padėti valstybėms narėms spręsti struktūrines jų ilgalaikės priežiūros sistemų problemas. Rekomendacijoje bus pateiktos nacionalinių ilgalaikės priežiūros sistemų tobulinimo gairės ir nustatyti pagrindiniai principai, kurie taip pat padės tikslingiau nukreipti didelį ES finansavimą ir pagerinti investavimo kokybę. Pažanga šioje srityje visoje ES padės užtikrinti, kad bet kur ES gyvenantis asmuo galėtų naudotis įperkamos, kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Tai taip pat padės didinti stiprių socialinės apsaugos sistemų ir prieinamos, įperkamos, kokybiškos formaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugų konvergenciją. Ji padės puoselėti pagrindines žmogaus teisių apsaugos, nelygybės mažinimo ir socialinės sanglaudos stiprinimo vertybes.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymu papildomos valstybių narių pastangos ilgalaikės priežiūros srityje. Jame gerbiama valstybių narių praktika ir sistemų įvairovė. Jame pripažįstama, kad dėl skirtingų nacionalinio, regionų ar vietos lygmens aplinkybių gali skirtis tai, kaip ši rekomendacija bus įgyvendinama. Šiuo pasiūlymu nesiūloma išplėsti ES reguliavimo įgaliojimų ar nustatyti valstybėms narėms kitų privalomų įpareigojimų. Atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes, valstybės narės nuspręš, kaip geriausiai pasinaudoti Tarybos rekomendacija. Renkantis priemonę taip pat buvo svarbus proporcingumo principas.

²¹ Žr., pavyzdžiui, 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2015/2240, kuriuo nustatoma Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimų ir bendrų struktūrų programa (programa ISA2) kaip viešojo sektoriaus modernizavimo priemonė (OL L 318, 2015 12 4, p. 1), 2019 m. birželio 7 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2019/1019 dėl pastatų modernizavimo (OL L 165, 2019 6 21), p. 70 ir 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/2161, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/6/EB, 2005/29/EB ir 2011/83/ES, kiek tai susiję su geresniu Sąjungos vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimu ir modernizavimu, OL L 328, 2019 12 18, p. 7.

- **Priemonės pasirinkimas**

Priemonė yra pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos, kuri atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus. Ji grindžiama esamais Sąjungos teisės aktais ir atitinka ES veiksams socialinės politikos srityje skirtų priemonių rūšį. Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos, kaip teisinė priemonė, rodo valstybių narių įsipareigojimą taikyti šioje rekomendacijoje nustatytas priemones ir suteikia tvirtą politinį pagrindą bendradarbiauti Sąjungos lygmeniu ilgalaikės priežiūros srityje, visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais**

Kvietimas teikti informaciją apie Europos priežiūros strategiją paskelbtas [interneto svetainėje](#) „Išsakykite savo nuomonę“, o nuo 2022 m. kovo 1 d. iki 29 d. buvo galima pateikti visuomenės atsiliepimų. Komisija gavo 123 atsiliepimus, daugiausia iš NVO (64). Dažniausiai per konsultacijas minėtos šios temos: galimybės naudotis priežiūros paslaugomis ir jų prieinamumas, socialinė apsauga ir priežiūros paslaugų įperkamumas, priežiūros paslaugų kokybė, priežiūros darbuotojai ir neformalieji slaugytojai, socialinė ir ekonominė bei teritorinė nelygybė, lyčių aspektas, aktyvaus ir sveiko senėjimo ir prevencijos politika, priežiūros paslaugų finansavimas, valdymo ir koordinavimo aspektai, skaitmenizacijos ir inovacijų potencialas priežiūros sektoriuje, COVID-19 pandemija ir jos poveikis.

Tikslinės konsultacijos apėmė tiriamąsias diskusijas su aukšto lygio grupe lyčių aspekto integravimo klausimais (2022 m. sausio 28 d.) ir su valstybių narių atstovais tiek Socialinės apsaugos komitete (2022 m. kovo 17 d.), tiek Užimtumo komitete (2022 m. balandžio 1 d.). Taip pat vyko strateginis dialogas su pilietinės visuomenės organizacijomis (2022 m. kovo 11 d.), bendras Europos Parlamento Užimtumo ir socialinių reikalų ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetų klausymas (2022 m. kovo 24 d.) ir specialus Sąjungos lygmens klausymas su socialiniais partneriais (2022 m. balandžio 7 d.).

Daugelis respondentų, įskaitant valstybes nares, socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę, pabrėžė tvirtos socialinės apsaugos vaidmenį ir jos poveikį galimybei naudotis kokybiškais ilgalaikės priežiūros paslaugomis ir jų įperkamumui. Pilietinės visuomenės organizacijos ypač pabrėžė į asmenį orientuoto požiūrio svarbą ir būtinybę labiau integruoti priežiūros ir sveikatos priežiūros paslaugas. Šiam tikslui pasiekti labai svarbus yra tinkamas viešasis finansavimas ir investicijos į priežiūros paslaugas, be kita ko, naudojantis visomis turimomis Sąjungos priemonėmis. Socialiniai partneriai pritarė poreikiui priežiūros srityje naudotis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone.

Pagrindinė visų konsultacijų renginių ir rašytinių nuomonių tema buvo darbo sąlygų gerinimas ilgalaikės priežiūros sektoriuje. EP nariai atkreipė dėmesį į nepakankamą finansavimą ir darbuotojų trūkumą priežiūros sektoriuje ir didelį darbo vietų kūrimo ir inovacijų potencialą. Jie paragino spręsti silpno profesinių sąjungų kūrimosi sektoriuje problemą ir pabrėžė švietimo ir mokymo vaidmenį užtikrinant darbuotojų kvalifikaciją ir profesionalumą. Socialiniai partneriai taip pat paminėjo socialinio dialogo vaidmenį ir pakankamo darbuotojų skaičiaus svarbą siekiant užtikrinti kokybišką ir į asmenį orientuotą priežiūrą. Socialiniai partneriai pabrėžė, kad darbuotojams migrantams, namų ūkio darbuotojams ir asmenims, teikiantiems asmenines namų ūkio paslaugas, turėtų būti suteiktos tokios pačios socialinės ir darbo teisės kaip ir pagrindinio priežiūros sektoriaus darbuotojams.

Valstybės narės žino apie darbuotojų trūkumą, kai kurios rengia strategijas, kaip į priežiūros sektorių pritraukti daugiau darbuotojų, įskaitant vyrus. Kelios pilietinės visuomenės organizacijos paragino nustatyti visų neformaliųjų priežiūrinčiųjų asmenų teisinį statusą.

Kalbant apie įgyvendinimą, pilietinės visuomenės organizacijos palaikė rodikliais ir tikslais grindžiamą stebėseną ir paragino valstybes nares parengti nacionalinius įgyvendinimo veiksmų planus. Socialinių partnerių nuomone, svarbu stebėti pažangą sprendžiant ilgalaikės priežiūros sektoriaus problemas, remiantis Europos semestro pagrindų susitarimais. **Socialinės apsaugos komitete (SAK)** ir **Užimtumo komitete (EMCO)** valstybės narės taip pat pabrėžė poreikį gerinti duomenų bazę ir pritarė nuolatiniam keitimuisi gerąja patirtimi. Kai kurios valstybės narės išreiškė susirūpinimą dėl galimos didesnės administracinės naštos ir pabrėžė nuoseklumo ir sinergijos su susijusiomis politikos iniciatyvomis ES ir tarptautiniu lygmeniu svarbą. Tiriamosiose diskusijose su šiais dviem komitetais kelios valstybės narės nurodė, kad iniciatyva turėtų būti plėtojama visapusiškai atsižvelgiant į nacionalinę atsakomybę ir subsidiarumo bei proporcingumo principus, taip pat atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes ir priežiūros sistemų kūrimą.

Komisija gavo nuomones arba surengė keitimąsi nuomonėmis su **Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu (EESRK)** ir **Regionų komitetu (RK)**.

- EESRK išreiškė susirūpinimą dėl nesaugios kartu gyvenančių priežiūrinčiųjų asmenų – tai dažnai būna migrantės arba judžių profesijų moterys, – padėties ir pateikė rekomendacijų, kaip ją pagerinti, be kita ko, įteisinant jų padėtį ir remiant jų profesinį tobulėjimą²². EESRK palankiai vertina Komisijos iniciatyvą parengti naują Europos priežiūros strategiją ir ragina ją greitai įgyvendinti²³. Jis primygtinai ragina Europos Komisiją ir valstybes nares laikantis Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano artimiausiu metu parengti principus, susijusius su vyresnio amžiaus žmonių priežiūra.
- 2021 m. liepos mėn. **RK** priėmė nuomonę „Ateities planas slaugytojams ir priežiūros tarnyboms. Vietos ir regionų galimybės atsižvelgiant į Europos iššūkį“ (*Future plan for care workers and care services – local and regional opportunities in the context of a European challenge*)²⁴. Nuomonėje Komisija raginama paskelbti Europos ilgalaikės priežiūros kokybės sistemą ir veiksmingą išsamių duomenų rinkimo ir analizės sistemą.

Europos Parlamentas paragino Komisiją pateikti planą, kaip užtikrinti žmonių, įskaitant vyresnio amžiaus žmones, psichikos sveikatą, orumą ir gerovę²⁵, ir pabrėžė tinkamai finansuojamos socialinės apsaugos sistemos pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad priežiūros paslaugos būtų įperkamos ir tikrai prieinamos²⁶. Jis taip pat paragino valstybes nares užtikrinti vienodas galimybes naudotis sveikatos priežiūros ir priežiūros paslaugomis, o Komisiją – sudaryti „Europos priežiūros susitarimą“²⁷. Naujajame pranešime savo iniciatyva „Siekiant

²² Nuomonė savo iniciatyva [The rights of live-in care workers](#) (SOC/535), 2016 m., ir tolesnės veiklos ataskaita [The future of live-in care work in Europe](#), 2020 m.

²³ Nuomonė savo iniciatyva [Towards a New Care Model for the Elderly: learning from the Covid-19 pandemic](#) (SOC/687).

²⁴ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2020-05862-00-02-ac-tra-en.docx/content>

²⁵ 2020 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl [tvirtos socialinės Europos teisingai pertvarkai užtikrinti](#) (2020/2084(INI)).

²⁶ 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento rezoliucija „[Senasis kontinentas sensta. Galimybės ir uždaviniai, susiję su senėjimo politika po 2020 m.](#)“ (2020/2008(INI)).

²⁷ 2020 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl [tvirtos socialinės Europos teisingai pertvarkai užtikrinti](#) (2020/2084(INI)).

bendrų Europos veiksmų priežiūros srityje“ (*Towards a Common European action on care*)²⁸ Komisija raginama pateikti plataus užmojo, tvirtą ir perspektyvią Europos priežiūros strategiją, kuri būtų grindžiama kiekvieno asmens teise į įperkamą, prieinamą ir aukštos kokybės priežiūrą ir tiek priežiūros gavėjų, tiek prižiūrinčiųjų asmenų individualiomis teisėmis ir poreikiais; ji aprėptų visą gyvenimą, būtų orientuota į žmonių poreikius kritiniais gyvenimo laikotarpiais ir į juos reaguotų, sudarytų sąlygas priežiūros paslaugų tęstinumui visą gyvenimą ir skatintų kartu solidarumą.

Taryba paprašė valstybių narių ir Komisijos gerinti aukštos kokybės ilgalaikės priežiūros paslaugų pasiekiamumą ir socialinės apsaugos sistemų tvarumą bei tinkamumą²⁹, naudotis skaitmeninimu, kad sveikatos, socialinės ir ilgalaikės priežiūros paslaugos būtų lengvai prieinamos ir patogios naudoti³⁰, ir plėtoti paslaugas, kuriomis būtų teikiama į asmenį orientuota ir integruota priežiūra, be kita ko, neįgaliesiems³¹.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pasiūlymas grindžiamas **Komisijos tarnybų darbinio dokumentu**³² ir paremtas naujausiais atitinkamais tyrimais ir ataskaitomis, tarp kurių:

- Socialinės apsaugos komiteto ir Europos Komisijos (DG EMPL) bendrai parengta [2021 m. ilgalaikės priežiūros ataskaita](#);
- *Estimating the Effects of Social Protection for Long-Term Care in Old Age in Europe*, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) (rengiama);
- [Challenges in long-term care in Europe](#), Europos socialinės politikos tinklas (2018 m.);
- [Mapping long-term care quality practices in the EU](#), Europos socialinės politikos tinklas (2020 m.);
- [Study on exploring the incidence and costs of informal long-term care in the European Union](#), Ecorys (2021);
- [Study on the long-term care supply and market in EU Member States](#), KPMG (2021);
- [COVID-19 and older people: Impact on their lives, support and care](#), Eurofound (2021);
- [Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers](#), OECD (2020);
- [Long-term care workforce: employment and working conditions](#), Eurofound (2021);
- [2021 m. ataskaita dėl senėjimo. Ekonominės ir biudžeto prognozės ES valstybėms narėms \(2019–2070 m.\)](#), Europos Komisija (ECFIN GD), Ekonominės politikos komitetas (Senėjimo darbo grupė).
- **Poveikio vertinimas**

²⁸ 2022 m. liepos 5 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl bendrų Europos veiksmų priežiūros srityje (2021/2253(INI)).

²⁹ 2020 m. birželio 19 d. Tarybos išvados „[Demografiniai iššūkiai. Tolesni veiksmai](#)“ 2020/C 205/03.

³⁰ 2020 m. spalio 9 d. Tarybos išvados „[Vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisės, dalyvavimas ir gerbūvis skaitmeninio amžiuje](#)“.

³¹ 2021 m. kovo 12 d. Tarybos išvados dėl [senėjimo aspekto integravimo į viešąją politiką](#).

³² Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl galimybės naudotis įperkamos kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis (SWD(2022) 441).

Siūlomoje priemonėje valstybėms narėms pateikiamos gairės, kaip pagerinti galimybę naudotis įperkamos, kokybiškos ilgalaikės priežiūros paslaugomis, suteikiant valstybėms narėms galimybę lanksčiai rengti ir įgyvendinti priemones pagal savo nacionalinę praktiką. Todėl poveikio vertinimas nereikalingas. Be to, šios rekomendacijos poveikis priklausys ne tik nuo to, kaip valstybės narės įgyvendins priemones, bet ir nuo konkrečioms šalims būdingų aplinkybių, pavyzdžiui, makroekonominės padėties, socialinės apsaugos sistemų ir socialinių paslaugų struktūros ir darbo rinkos struktūros ir veikimo. Dėl šios aplinkybės sunku atskirti konkretų pasiūlymo poveikį nuo kitų veiksnių. Prie pasiūlymo pridedamas tarnybų darbinis dokumentas, kuriame apžvelgiamos ilgalaikės priežiūros problemos ir nagrinėjamos galimos veiksmų kryptys.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Šia rekomendacija gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje](#). Visų pirma šioje rekomendacijoje laikomasi nediskriminavimo principo (Chartijos 21 straipsnis) ir padedama apsaugoti vaiko teises (Chartijos 24 straipsnis), pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai ir nepriklausomai bei dalyvauti socialiniame ir kultūriniame gyvenime (Chartijos 25 straipsnis), neįgaliųjų teisę naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą, socialinį bei profesinį integravimą ir dalyvavimą bendruomenės gyvenime (Chartijos 26 straipsnis), šeimos teisę naudotis teisine, ekonomine ir socialine apsauga (Chartijos 33 straipsnis) ir teisę gauti socialinio draudimo išmokas ir naudotis socialinėmis paslaugomis, suteikiančiomis apsaugą pagal Sąjungos teisės ir nacionalinių teisės aktų nustatytas taisykles ir praktiką motinystės atveju, susirgus, patyrus nelaimingą atsitikimą darbe, esant išlaikytiniu ar sulaukus senatvės, taip pat netekus darbo (Chartijos 34 straipsnis).

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas Sąjungos biudžetui finansinio poveikio neturi.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Siūloma, kad Komisija stebėtų šios rekomendacijos įgyvendinimą per Europos semestrą ir kartu su Socialinės apsaugos komitetu bei Užimtumo komitetu. Stebėseną turėtų būti grindžiama nacionaliniais veiksmų planais, kuriuos valstybės narės turi pateikti Komisijai per vienus metus nuo rekomendacijos priėmimo, ir vėlesnėmis pažangos ataskaitomis.

Pasiūlyme rekomenduojama, kad valstybės narės paskirtų nacionalinį ilgalaikės priežiūros sistemos koordinatorių, turintį tinkamų išteklių ir įgaliojimus, kuris veiksmingai koordinuotų ir stebėtų rekomendacijos įgyvendinimą ir būtų Sąjungos lygmens kontaktinis asmuo. Komisija, bendradarbiaudama su ilgalaikės priežiūros koordinatoriais, Socialinės apsaugos komitetu ir Užimtumo komitetu, taip pat su visais kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, sieks palengvinti abipusį mokymąsi, dalytis patirtimi ir imtis tolesnių veiksmų, susijusių su valstybių narių veiksmais, kurių jos ėmėsi šiai rekomendacijai įgyvendinti.

Siūloma, kad Komisija reguliariai kartu su Socialinės apsaugos komitetu ir, atitinkamais atvejais, Užimtumo komitetu įvertintų pažangą, padarytą įgyvendinant šią rekomendaciją, remiantis nacionaliniais veiksmų planais ir valstybių narių pažangos ataskaitomis. Komisija taip pat turėtų bendradarbiauti su Socialinės apsaugos komitetu, kad toliau plėtotų ilgalaikės priežiūros rodiklių sistemą, kuri padėtų stebėti rekomendacijos įgyvendinimą, ir parengtų bendras ataskaitas, kuriose būtų analizuojamos bendros ilgalaikės priežiūros problemos.

Galiausiai, pasibaigus pradiniam rekomendacijos įgyvendinimo laikotarpiui, Komisija įvertins padarytą pažangą ir per penkerius metus nuo priėmimo pateiks ataskaitą Tarybai.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1–2 dalyse apibrėžiamas rekomendacijos tikslas ir taikymo sritis asmenims (visi asmenys, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, ir juos prižiūrintys asmenys) ir materialinė taikymo sritis (visų rūšių ilgalaikės priežiūros aplinka).

3 dalyje pateikiamos šioje rekomendacijoje taikomos apibrėžtys, kurios, kai įmanoma, grindžiamos apibrėžtimis, dėl kurių susitarta Socialinės apsaugos komitete.

4 dalyje rekomenduojama, kad valstybės narės pagerintų savo ilgalaikės priežiūros socialinės apsaugos adekvatumą: ilgalaikė priežiūra turėtų būti savalaikė, visapusiška ir įperkama tiems, kuriems jos reikia.

5 dalyje valstybėms narėms rekomenduojama didinti ilgalaikės priežiūros paslaugų pasiūlą, kartu užtikrinant subalansuotą paslaugų derinį visose priežiūros aplinkose, be kita ko, plėtojant ir (arba) gerinant priežiūrą namuose ir bendruomeninę priežiūrą, mažinant teritorinius skirtumus, diegiant prieinamas novatoriškas technologijas ir skaitmeninius sprendimus ir užtikrinant prieinamumą neįgaliesiems.

6 dalyje valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti, kad visi ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjai, nepriklausomai nuo jų teisinio statuso, visose ilgalaikės priežiūros aplinkose nustatytų jų ypatumams pritaikytus aukštos kokybės kriterijus ir standartus ir griežtai juos taikytų. Šiuo tikslu valstybės narės raginamos sukurti ilgalaikės priežiūros kokybės sistemą, grindžiamą rekomendacijos priede išdėstytais kokybės principais, įskaitant tinkamą kokybės užtikrinimo mechanizmą.

7–8 dalyse rekomenduojama, kad valstybės narės spręstų įgūdžių poreikių ir darbuotojų trūkumo klausimus ir užtikrintų sąžiningas darbo sąlygas.

9 dalyje rekomenduojama, kad valstybės narės remtų neformaliuosius prižiūrinčiuosius asmenis, be kita ko, rengdamos mokymus, konsultuodamos, teikdamos psichologinę paramą bei laikino atokvėpio paslaugas ir finansinę paramą.

10 dalyje valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti patikimą ilgalaikės priežiūros politikos valdymą paskiriant nacionalinį ilgalaikės priežiūros koordinatorių, įtraukiant visus susijusius suinteresuotuosius subjektus, didinant suderinamumą su kitomis politikos sritimis, rengiant ilgalaikės priežiūros poreikių prognozes, gerinant nenumatytų atvejų planavimą (pvz., prireikus įveikti pandemijas ar kitus išorės sukrėtimus) ir renkant duomenis, didinant informuotumą ir sutelkiant turimas lėšas, įskaitant ES lėšas, ilgalaikės priežiūros reformoms.

11 dalyje rekomenduojama valstybėms narėms, atsižvelgiant į nacionalines, regionines ir vietas aplinkybes, parengti ir pateikti Komisijai nacionalinius veiksmų planus, kuriuose pristatomos šios rekomendacijos įgyvendinimo priemonės, ir reguliariai teikti pažangos ataskaitas.

12 dalyje išdėstyta, kaip Komisija ketina remti šios rekomendacijos įgyvendinimą, be kita ko, sutelkdama ES finansavimą, Europos semestro kontekste ir kartu su Socialinės apsaugos komitetu bei Užimtumo komitetu stebėdama pažangą, nustatydamą stebėsenos rodiklių sistemą, sudarydamą palankesnes sąlygas abipusiai keitimuisi informacija ir teikdama Tarybai ataskaitas apie pažangą per 5 metus nuo priėmimo.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA**dėl galimybės naudotis įperkamos, kokybiškomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį kartu su 153 straipsnio 1 dalies k punktu,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) prieinamos, kokybiškos ir įperkamos ilgalaikės priežiūros paslaugos leidžia žmonėms, kuriems reikia priežiūros, kuo ilgiau išlaikyti savarankiškumą ir gyventi oriai. Jos padeda apsaugoti žmogaus teises, skatinti socialinę pažangą ir kartų solidarumą, kovoti su socialine atskirtimi ir diskriminacija ir gali prisidėti prie darbo vietų kūrimo;
- (2) 2017 m. lapkričio mėn. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija pristatė Europos socialinių teisių ramstį³³, kuriuo nustatyta 20 principų, skirtų remti gerai veikiančias ir sąžiningas darbo rinkas bei socialinės gerovės sistemas. 18 principo dėl ilgalaikės priežiūros apraše teigiama, kad kiekvienas turi teisę į kokybiškas ir įperkamas ilgalaikės priežiūros paslaugas, visų pirma į namuose teikiamas priežiūros paslaugas ir bendruomenines paslaugas. 9 principu skatinama priežiūros pareigų turinčių asmenų teisė į profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. 17 principu pripažįstama neįgalųjų teisė į įtrauktį, visų pirma į paslaugas, kurios jiems suteikia galimybę dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime;
- (3) ilgalaikės priežiūros paslaugos, kurias nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu organizuoja valdžios institucijos, visų pirma laikomos visuotinės svarbos socialinėmis paslaugomis, nes jos atlieka aiškia socialinę funkciją. Jos sudaro palankesnes sąlygas socialinei įtraukčiai ir vyresnio amžiaus žmonių pagrindinių teisių apsaugai, papildo ir remia šeimų vaidmenį prižiūrint seniausius visuomenės narius ir, be kita ko, teikia pagalbą asmenims, kuriems nuolat ar laikinai reikia priežiūros;
- (4) dauguma prižiūrinčiųjų asmenų ir asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, yra moterys. Vidutiniškai moterys gauna mažesnes pajamas, įskaitant pensijas, ir gali turėti mažiau galimybių įpirkti priežiūros paslaugas, bet jos gyvena ilgiau nei vyrai ir todėl joms dažniau reikia priežiūros. Todėl siekiant lyčių lygybės būtų naudingos tinkamos, įperkamos formaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugos, taip pat politika, kuria siekiama pagerinti darbo sąlygas sektoriuje ir suderinti apmokamą darbą ir priežiūros pareigas;
- (5) šia rekomendacija skatinama taikyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos³⁴ 21, 23, 24, 25, 26, 33 ir 34 straipsnius, apimančius nediskriminavimą, vyrų ir moterų

³³ Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (OL C 428, 2017 12 13, p. 10).

³⁴ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 326, 2012 10 26, p. 391).

lygybę, vaiko teises, pagyvenusių žmonių teises, neįgaliųjų integraciją, taip pat teises į šeimos ir profesinį gyvenimą, socialinę apsaugą ir socialinę paramą;

- (6) šia rekomendacija atsižvelgiama į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją³⁵, kurioje pripažįstama vienoda visų neįgaliųjų teisė savarankiškai gyventi bendruomenėje, suteikiant lygias galimybes su kitais rinktis;
- (7) 2021 m. kovo 4 d. Komisijos priimtame Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane paskelbta iniciatyva dėl ilgalaikės priežiūros siekiant nustatyti politikos reformų sistemą, kuria būtų vadovaujama plėtojant tvarią ilgalaikę priežiūrą, kuria būtų užtikrintos geresnės galimybės gauti kokybiškas paslaugas tiems, kuriems jos reikia, ir valstybės narės buvo skatinamos investuoti į sveikatos priežiūros ir priežiūros darbuotojus, gerinti jų darbo sąlygas ir galimybes mokytis;
- (8) Socialinės apsaugos komiteto³⁶ ir Komisijos „2021 m. ilgalaikės priežiūros ataskaitoje“³⁷ pabrėžiama, kad aukštos kokybės ilgalaikės priežiūros paklausa didės ir kad padidinus jos teikimo aprėptį gali būti prisidedama prie lyčių lygybės ir socialinio teisingumo. Ataskaitoje nurodoma, kad galimybė naudotis paslaugomis, įperkamas ir kokybė yra pagrindinės ilgalaikės priežiūros problemos – tinkama darbo jėga yra labai svarbi siekiant patenkinti didėjančią kokybiškų paslaugų paklausą, kartu pabrėžiant, kad į neformaliosios priežiūros sąnaudas dažnai neatsižvelgiama;
- (9) numatoma, kad dėl visuomenės senėjimo padidės ilgalaikės priežiūros paklausa, nes funkcinį gebėjimų mažėjimas ir ilgalaikės priežiūros poreikis yra susiję su vyresnio amžiaus žmonių amžiumi. Prognozuojama, kad 65 metų ir vyresnių žmonių skaičius per ateinančius 30 metų padidės 41 proc. – nuo 92,1 mln. 2020 m. iki 130,2 mln. 2050 m., o 80 m. ir vyresnių žmonių skaičius turėtų padidėti 88 proc. – nuo 26,6 mln. 2020 m. iki 49,9 mln. 2050 m.³⁸;
- (10) COVID-19 pandemija neigiamai paveikė ilgalaikės priežiūros sistemas, sustiprino daug anksčiau egzistavusių struktūrinių trūkumų, visų pirma kokybiškų paslaugų ir darbuotojų trūkumą, išryškino neatidėliotiną poreikį stiprinti ilgalaikės priežiūros sistemų atsparumą ir dėti daugiau pastangų, kad būtų padidintas asmeninis savarankiškumas ir sudarytos palankesnės sąlygos savarankiškam gyvenimui;
- (11) ilgalaikės priežiūros viešojo finansavimo lygis valstybėse narėse labai skiriasi: vienos šalys investuoja mažiau nei 1 proc. BVP, o kitos skiria daugiau nei 3 proc. BVP³⁹. 2019 m. viešosios išlaidos ilgalaikėi priežiūrai sudarė 1,7 proc. Sąjungos BVP⁴⁰, t. y. mažiau nei apskaičiuota prižiūrinčiųjų asmenų teikiamos ilgalaikės priežiūros valandų

³⁵ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>.

³⁶ Įkurtas Tarybos sprendimu (ES) 2015/773.

³⁷ Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas ir Socialinės apsaugos komitetas, *Long-term care report: trends, challenges and opportunities in an ageing society*. Leidinių biuras, 2021 m.

³⁸ Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas ir Socialinės apsaugos komitetas, *Long-term care report: trends, challenges and opportunities in an ageing society*. Leidinių biuras, 2021 m.

³⁹ Europos Komisija ir Ekonominės politikos komitetas, 2021 m., *2021 m. ataskaita dėl senėjimo*. ES valstybių narių ekonominės ir biudžeto prognozės (2019–2070 m.)⁴⁰, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

⁴⁰ Ten pat.

vertė, arba apie 2,5 proc. ES BVP⁴¹. Valstybėse narėse, kuriose viešosios išlaidos ilgalaikėi priežiūrai yra nedidelės, formaliųjų ilgalaikės priežiūros paslaugų naudojimas yra labiau ribotas. Didėjant ilgalaikės priežiūros paklausai didėja spaudimas viešosioms išlaidoms ir kartu raginama didinti ilgalaikės priežiūros teikimo ekonominį efektyvumą, pavyzdžiui, vykdant sveikatinimo ir prevencijos politiką, geriau integruojant ir tikslingai teikiant paslaugas, renkant duomenis ir įrodymus, naudojant naujas ir skaitmenines technologijas. Tvariam ilgalaikės priežiūros finansavimui palanki politika yra svarbi viešųjų finansų tvarumui užtikrinti, ypač atsižvelgiant į senėjančią visuomenę ir mažėjančią darbo jėgą ES;

- (12) didelė priklausomybė nuo neformaliosios priežiūros nebus tvari, o formaliosios priežiūros poreikiai ir spaudimas valstybių biudžetams turėtų padidėti;
- (13) ilgalaikės priežiūros socialinės apsaugos aprėptis yra ribota, ir dažnai išlaidos yra rimta kliūtis ilgalaikėi priežiūrai gauti. Pagrindinės priežastys, dėl kurių daugelis namų ūkių (per mažai) naudojami profesionaliomis priežiūros namuose paslaugomis, yra finansinės. Jei nėra tinkamos socialinės apsaugos, apskaičiuotos bendros ilgalaikės priežiūros išlaidos dažnai gali viršyti asmens pajamas. Nors socialinės apsaugos sistemos valstybėse narėse skiriasi, kai kuriose valstybėse narėse viešoji parama teikiama tik nedidelei daliai asmenų, turinčių ilgalaikės priežiūros poreikių. Net jei yra galimybė gauti socialinę apsaugą, jos dažnai nepakanka, nes vertinama, kad net jei vidutiniškai beveik pusė vyresnio amžiaus asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, gavę paramą savo lėšomis padengtų priežiūros namuose išlaidas, jie atsidurtų žemiau skurdo ribos;
- (14) daug žmonių negali naudotis jiems reikalingomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis dėl apskritai mažos paslaugų pasiūlos ir, be kita ko, dėl riboto ilgalaikės priežiūros galimybių spektro ir teritorinių spragų. Daugelyje valstybių narių ilgalaikės priežiūros paslaugų pasirinkimas yra ribotas. Tais atvejais, kai galima rinktis, dažniausiai kalbama apie neformaliąją priežiūrą ir stacionariąją globą. Ilgalaikės priežiūros paslaugų namuose ir bendruomeninės globos paslaugų pasiūla vis dar menka. Be to, dėl teritorinių ilgalaikės priežiūros paslaugų skirtumų sunku užtikrinti vienodas galimybes naudotis ilgalaikėi priežiūrai, ypač kaimo vietovėse ir vietovėse, kuriose mažėja gyventojų. Neįgalųjų galimybės rinktis dar labiau ribotos dėl nevienodo priežiūros paslaugų prieinamumo;
- (15) ilgalaikės priežiūros srityje kokybė priklauso nuo veiksmingo kokybės užtikrinimo mechanizmo, kurio daugelyje valstybių narių trūksta arba jam nepakanka išteklių. Priežiūros namuose paslaugų ir bendruomeninės globos kokybė dažnai nepakankamai užtikrinama. Nors stacionariosios globos kokybė yra labiau reguliuojama, taikant kokybės standartus dažnai daugiausia dėmesio skiriama klinikiniams rezultatams ir nepakankamai atsižvelgiama į asmenų, kuriems teikiamos priežiūros paslaugos, gyvenimo kokybę ir jų gebėjimą gyventi savarankiškai. Net jei kokybės standartai yra nustatyti, jie ne visada sėkmingai įgyvendinami, dažnai dėl netinkamos administracinės struktūros arba išteklių trūkumo. Trūkstant aukštos kokybės standartų, kurie būtų griežtai taikomi tiek valstybiniais, tiek privatiems priežiūros paslaugų teikėjams, atsiranda priežiūros gavėjų nepriežiūros ir piktnaudžiavimo jais atvejų, o prižiūrinčiųjų asmenų darbo sąlygos yra prastos;

⁴¹ Van der Ende, M. et al., 2021, [Study on exploring the incidence and costs of informal long-term care in the EU](#).

- (16) ilgalaikė priežiūra turi didelę socialinę vertę ir darbo vietų kūrimo potencialą, tačiau valstybėms narėms sunku pritraukti ir išlaikyti priežiūros darbuotojus dėl nepakankamų įgūdžių, sudėtingų darbo sąlygų ir mažo darbo užmokesčio;
- (17) priežiūros sektoriuje reikia vis sudėtingesnių įgūdžių. Prižiūrintiesiems asmenims dažnai reikia ne tik tradicinių įgūdžių ir kompetencijų, bet ir technologinių žinių, susijusių su naujų technologijų naudojimu, skaitmeninių įgūdžių ir bendravimo įgūdžių (dažnai užsienio kalba), taip pat įgūdžių, kad galėtų patenkinti sudėtingus poreikius ir dirbti daugiadalykėse grupėse. Be tinkamos švietimo ir mokymo politikos, įskaitant darbo vietoje, įgūdžių reikalavimai daugeliui gali būti kliūtis patekti į šį sektorių arba siekti tolesnės pažangos;
- (18) ilgalaikės priežiūros darbuotojai dažnai dirba nestandartinėmis darbo sąlygomis, jų darbo valandos nereguliarios, jie dirba pamainomis, patiria fizinę ar psichinę įtampą ir gauna mažą darbo užmokestį. Nedidelis ilgalaikės priežiūros darbuotojų įtraukimas į kolektyvines sutartis ir ribotos viešosios išlaidos ilgalaikiai priežiūrai prisideda prie mažo darbo užmokesčio šiame sektoriuje;
- (19) tam tikrų grupių darbuotojai, įskaitant kartu gyvenančius prižiūrinčiuosius asmenis arba namų ūkio darbuotojus, teikiančius ilgalaikę priežiūrą, dirba ypač sunkiomis darbo sąlygomis, įskaitant mažą darbo užmokestį, nepalankią darbo laiko tvarką, nedeklaruojamą darbą, esminių darbo apsaugos taisyklių nesilaikymą ir nereguliarų darbą. 2011 m. Tarptautinės darbo organizacijos Namų ūkio darbuotojų konvencijoje (Nr. 189)⁴² nustatytos pagrindinės teisės ir principai ir reikalaujama, kad šalių kompetentingos institucijos imtųsi įvairių priemonių, kad namų ūkio darbuotojams būtų užtikrintos deramos darbo sąlygos;
- (20) neformalioji priežiūra yra labai svarbi teikiant ilgalaikę priežiūrą, nes neformalieji prižiūrintieji asmenys, daugiausia moterys, tradiciškai teikia didžiąją dalį priežiūros paslaugų, dažnai dėl prieinamos ir įperkamos formaliosios ilgalaikės priežiūros trūkumo. Neformaliosios priežiūros paslaugų teikimas gali neigiamai paveikti prižiūrinčiųjų asmenų fizinę ir psichinę sveikatą bei gerovę ir yra didelė kliūtis įsidarbinti, ypač moterims. Tai turi tiesioginį poveikį jų dabartinėms pajamoms ir turi įtakos jų pajamoms senatvėje, nes sumažėja kaupiama pensija, o tai gali būti dar svarbiau prižiūrintiesiems asmenimis, turintiems dar ir vaikų priežiūros pareigų. Vaikai ir jaunuoliai, turintys lėtinėmis ligomis sergančių šeimos narių, paprastai turi daugiau psichikos sveikatos problemų ir neigiamų pasekmių, kurios daro ilgalaikį poveikį jų pajamoms ir integracijai į visuomenę;
- (21) ilgalaikės priežiūros organizavimas Sąjungoje nevienodas. Ilgalaikė priežiūra organizuojama dažnai sudėtingoje sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos paslaugų sistemoje, o kartais įtraukiant ir kitų rūšių paramą pavyzdžiui, aprūpinimą būstu ir vietos veikla. Taip pat skiriasi nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų administracijos vaidmuo. Ilgalaikės priežiūros stebėsenos rodikliai taip pat skiriasi, o administracinių duomenų dažnai nėra arba jų negalima palyginti Sąjungos lygmeniu;
- (22) ilgalaikė priežiūra apima įvairius subjektus, įskaitant asmenis, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, jų šeimos narius ir jiems atstovaujančias organizacijas, atitinkamas valdžios institucijas (nacionalines, regionines, vietos), socialinius partnerius, pilietinės visuomenės organizacijas, ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjus ir už socialinės įtraukties, integracijos ir pagrindinių teisių apsaugos skatinimą

⁴² Namų ūkio darbuotojų konvencija, 2011 m. (Nr. 189).

atsakingas įstaigas, įskaitant nacionalines lygybės institucijas. Socialinės ekonomikos įstaigos, įskaitant kooperatyvus, savidraudos draugijas, asociacijas ir fondus bei socialines įmones, yra svarbūs valdžios institucijų partneriai teikiant ilgalaikę priežiūrą;

- (23) Europos semestro procesas, paremtas socialinių rodiklių suvestine, išryškino ilgalaikės priežiūros problemas, todėl kai kurios valstybės narės gavo konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas šioje srityje. Užimtumo gairėse⁴³ pabrėžiama, kad svarbu užtikrinti galimybę naudotis prieinamos, įperkamos ir kokybiškos ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Atviruoju koordinavimo metodu socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje siekiama skatinti prieinamą, kokybišką ir tvarią ilgalaikę priežiūrą ir remti šį tikslą vykdant stebėseną, daugiašalę reformų priežiūrą, teminį darbą ir abipusį mokymąsi. Socialinės apsaugos komitetas parengė Europos socialinių paslaugų, įskaitant ilgalaikę priežiūrą, kokybės sistemą⁴⁴. Tačiau vis dar nėra bendros Sąjungos sistemos, kuria būtų vadovaujama vykdant nacionalines ilgalaikės priežiūros reformas;
- (24) Sąjunga suteikia daug ilgalaikės priežiūros finansavimo galimybių, taikydama įvairius investavimo prioritetus pagal konkrečias įvairių finansavimo programų taisykles, įskaitant Europos regioninės plėtros fondą (visų pirma daugiausia dėmesio skiriant su apgyvendinimu nesusijusioms šeimoms ir bendruomenės paslaugoms), „Europos socialinį fondą +“ ir jo užimtumo ir socialinių inovacijų paprogramę, Teisingos pertvarkos fondą, techninės paramos priemonę, programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programą ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, skirtas reikalavimus atitinkančioms reformoms ir investicijoms atsižvelgiant į ekonomikos gaivinimą po COVID-19 pandemijos;
- (25) ši rekomendacija grindžiama Sąjungos teisės aktais dėl darbo sąlygų, susijusių su skaidriomis ir nuspėjamomis darbo sąlygomis⁴⁵, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra⁴⁶, sveikata ir sauga darbe⁴⁷, taikomais ir susijusiais su ilgalaikę priežiūra;

⁴³ 2018 m. liepos 16 d. Tarybos sprendimas (ES) 2018/1215 dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių.

⁴⁴ Europos savanoriška socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo sistema, SPC/2010/10/8 *final*.

⁴⁵ 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2003/88/EB](#) dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų; 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva \(ES\) 2019/1152](#) dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų; 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 96/71/EB](#) dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje; pasiūlymas dėl Direktyvos dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje ([COM\(2020\) 682 final](#)); Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria siekiant griežtesnio vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principo taikymo nustatomi minimalieji darbo užmokesčio skaidrumo reikalavimai ([COM/2021/93 final](#)).

⁴⁶ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva \(ES\) 2019/1158](#) dėl tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES.

⁴⁷ 1989 m. birželio 12 d. [Tarybos direktyva 89/391/EEB](#) dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo; 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos [direktyva 2000/54/EB](#) dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe; 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos [direktyva 90/269/EEB](#) dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis, ypač kai kyla pavojus, kad darbuotojai gali susižeisti nugarą; 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos [direktyva 98/24/EB](#) dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe; 2004 m. balandžio 29 d. [Direktyva 2004/37/EB](#) dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe; 2013 m. birželio 26 d. [Direktyva 2013/35/ES](#) dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizikinių veiksnių (elektromagnetinių laukų) keliami rizika darbuotojams; 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos [direktyva 89/656/EEB](#) dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, darbuotojams

- (26) visapusiškai laikantis subsidarumo ir proporcingumo principų, šia rekomendacija nedaroma poveikio valstybių narių įgaliojimams organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas ir joms neužkertamas kelias išlaikyti ar nustatyti nuostatas dėl socialinės apsaugos, kurios viršija rekomenduojamas nuostatas,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

1. Šia rekomendacija siekiama pagerinti visų žmonių, kuriems to reikia, galimybes naudotis įperkamos, kokybiškos ilgalaikės priežiūros paslaugomis.
2. Ši rekomendacija skirta visiems asmenims, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, ir formaliesiems bei neformaliesiems prižiūrintiesiems asmenims. Ji taikoma ilgalaikiai priežiūrai bet kokioje priežiūros aplinkoje.

APIBRĖŽTYS

3. Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - (a) Ilgalaikė priežiūra – įvairios paslaugos ir pagalba žmonėms, kurie dėl senatvinio psichinio ir (arba) fizinio silpnumo ir (arba) negalios ilgą laiką yra priklausomi nuo pagalbos kasdienio gyvenimo veikloje ir (arba) kuriems reikalinga tam tikra nuolatinė slauga. Kasdienio gyvenimo veikla, kuriai reikia pagalbos, gali būti asmens kasdienio rūpinimosi savimi veikla (tokie kasdienio gyvenimo veiksmai, kaip maudymasis, apsirengimas, valgymas, įlipimas į lovą ir išlipimas iš jos, atsisėdimas į kėslą ir atsistojimas iš jo, vaikščiojimas po namus, naudojimas tualetu, šlapinimosi ir tuštinimosi funkcijų kontroliavimas) arba veikla, kuri gali būti susijusi su savarankišku gyvenimu (tokia būtinoji kasdienio gyvenimo veikla, kuriai priklauso tokie veiksmai, kaip maisto ruošimas, pinigų valdymas, maisto produktų ar asmeninių daiktų pirkimas, lengvų ar sunkių namų ruošos darbų atlikimas ir naudojimas telefonu);
 - (b) formalioji ilgalaikė priežiūra – profesionalių ilgalaikės priežiūros darbuotojų teikiamos ilgalaikės priežiūros paslaugos, tokios kaip priežiūra namuose, bendruomeninė arba stacionarioji globa;
 - (c) priežiūra namuose – formaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugos, kurias gavėjo privačiuose namuose teikia vienas ar daugiau profesionalių ilgalaikės priežiūros darbuotojų;
 - (d) bendruomeninė globa – bendruomenės lygmeniu teikiamos ir organizuojamos formaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugos, pavyzdžiui, suaugusiųjų dienos priežiūros paslaugos ar atokvėpio globa;
 - (e) stacionarioji globa – formaliosios ilgalaikės priežiūros paslaugos, teikiamos asmenims stacionarioje ilgalaikės priežiūros įstaigoje;;
 - (f) neformalioji priežiūra – ilgalaikės priežiūros paslaugos, kurias teikia prižiūrimojo asmens socialinės aplinkos atstovas, įskaitant partnerį, vaiką, tėvą ar kitą giminaitį, kuris nėra samdomas kaip ilgalaikės priežiūros specialistas;;

darbo vietoje naudojant asmenines apsaugos priemones. Žr. konsoliduotą tekstą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A01989L0656-20191120>

- (g) savarankiškas gyvenimas – asmenų, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, gyvenimas bendruomenėje turint lygias su kitais galimybes rinktis, galint taip pat, kaip kiti asmenys, pasirinkti gyvenamąją vietą, kur ir su kuo gyventi, neprivalant gyventi konkrečiomis sąlygomis;
- (h) namų ūkio ilgalaikės priežiūros darbuotojas – namų ūkyje dirbantis samdomas asmuo, teikiantis ilgalaikės priežiūros paslaugas;
- (i) kartu gyvenantis priežiūros darbuotojas – namų ūkio ilgalaikės priežiūros darbuotojas, gyvenantis priežiūros gavėjo namų ūkyje ir teikiantis ilgalaikės priežiūros paslaugas.

TINKAMUMAS, PRIEINAMUMAS IR KOKYBĖ

4. Valstybės narės turėtų pagerinti ilgalaikės priežiūros socialinės apsaugos adekvatumą, visų pirma užtikrindamos, kad ilgalaikė priežiūra būtų:
 - (a) savalaikė, kad žmonės, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros paslaugų, galėtų jas gauti iš karto, kai prireikia, ir tiek laiko, kiek reikia;
 - (b) visapusiška, apimanti visus dėl psichinio ir (arba) fizinio funkcinių gebėjimų sumažėjimo atsiradusius ilgalaikės priežiūros poreikius, įvertintus remiantis aiškiais ir objektyviais tinkamumo kriterijais;
 - (c) įperkama, kad žmonėms, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, būtų sudaromos sąlygos išlaikyti deramą gyvenimo lygį ir apsaugoti juos nuo skurdo dėl ilgalaikės priežiūros poreikių.
5. Valstybės narės turėtų didinti ilgalaikės priežiūros paslaugų pasiūlą, kartu užtikrindamos subalansuotą ilgalaikės priežiūros galimybių derinį visose priežiūros įstaigose, kad būtų patenkinti skirtingi ilgalaikės priežiūros poreikiai, ir remdamos asmenų, kuriems reikia priežiūros, pasirinkimo laisvę, be kita ko:
 - (a) plėtoti ir (arba) gerinti priežiūrą namuose ir bendruomeninę globą;
 - (b) panaikinti teritorines ilgalaikės priežiūros paslaugų prieinamumo ir galimybių jomis naudotis spragas, visų pirma kaimo vietovėse ir vietovėse, kuriose mažėja gyventojų skaičius;
 - (c) teikiant priežiūros paslaugas diegti prieinamas novatoriškas technologijas ir skaitmeninius sprendimus, be kita ko, siekiant remti savarankišką gyvenimą;
 - (d) užtikrinti, kad ilgalaikės priežiūros paslaugos ir infrastruktūra būtų prieinamos specialiujų poreikių turintiems ir neįgaliems asmenims, gerbiant visų neįgaliųjų lygias teises gyventi bendruomenėje, suteikiant vienodas galimybes rinktis kitiems asmenims.
6. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjai, nepriklausomai nuo jų teisinio statuso, bet kurioje ilgalaikės priežiūros aplinkoje nustatytų prie jų ypatumų pritaikytus aukštos kokybės kriterijus ir standartus ir griežtai juos taikytų. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų sukurti ilgalaikės priežiūros kokybės sistemą, grindžiamą rekomendacijos priede išdėstytais kokybės principais, įskaitant tinkamą kokybės užtikrinimo mechanizmą, kuriuo:
 - (a) užtikrinama, kad visos ilgalaikės priežiūros įstaigos ir paslaugų teikėjai laikytųsi kokybės kriterijų ir standartų bendradarbiaudami su ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjais ir asmenimis, kuriems teikiama ilgalaikė priežiūra,

- (b) teikiamos paskatos ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjams ir didinamas jų pajėgumas viršyti minimalius kokybės standartus ir nuolat gerinti kokybę,
- (c) užtikrinami pakankami ištekliai užtikrinti kokybę nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis ir ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjai skatinami turėti biudžetą kokybės valdymui,
- (d) atitinkamais atvejais užtikrinama, kad ilgalaikės priežiūros kokybės reikalavimai būtų įtraukti į viešuosius pirkimus,
- (e) skatinamas savarankiškas gyvenimas ir įtrauktis į bendruomenę visose ilgalaikės priežiūros įstaigose.

PRIŽIŪRINTIEJI ASMENYS

7. Valstybės narės turėtų užtikrinti sąžiningas darbo sąlygas ilgalaikės priežiūros srityje, visų pirma:
 - (a) skatinti nacionalinį socialinį dialogą ir kolektyvines derybas ilgalaikės priežiūros srityje, be kita ko, remiant patrauklaus darbo užmokesčio plėtojimą šiame sektoriuje, kartu gerbiant socialinių partnerių savarankiškumą;
 - (b) nedarant poveikio Sąjungos darbuotojų sveikatos ir saugos teisei ir užtikrinant jos veiksmingą taikymą, skatinant taikyti aukščiausius darbuotojų sveikatos ir saugos standartus visiems ilgalaikės priežiūros darbuotojams;
 - (c) spręsti pažeidžiamų darbuotojų grupių, pavyzdžiui, namų ūkio ilgalaikės priežiūros darbuotojų, kartu gyvenančių prižiūriniųjų asmenų ir priežiūros darbuotojų migrantų, problemas, be kita ko, užtikrinant veiksmingą tokio priežiūros darbo reguliavimą ir profesionalizaciją.
8. Valstybės narės, kai aktualu, bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, ilgalaikės priežiūros paslaugų teikėjais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, turėtų spręsti įgūdžių poreikių ir darbuotojų trūkumo ilgalaikės priežiūros srityje klausimus, visų pirma:
 - (a) pradinio ir tęstinio švietimo ir mokymo kūrimo ir tobulinimo, kad dabartiniai ir būsimi ilgalaikės priežiūros darbuotojai įgytų reikiamų įgūdžių ir gebėjimų, įskaitant skaitmeninius;
 - (b) karjeros galimybių ilgalaikės priežiūros sektoriuje kūrimo, įskaitant kvalifikacijos kėlimą, perkvalifikavimą, įgūdžių patvirtinimą ir informavimo bei orientavimo paslaugas;
 - (c) nustatyti būdus, kaip nedeklaruojamą darbą dirbantiems ilgalaikės priežiūros darbuotojams suteikti nuolatinio užimtumo statusą;
 - (d) nagrinėti ilgalaikės priežiūros darbuotojų teisėtos migracijos būdus;
 - (e) stiprinti profesinius standartus, suteikiant patrauklų profesinį statusą ir karjeros perspektyvas ilgalaikės priežiūros darbuotojams, įskaitant žemos kvalifikacijos arba jos neturinčius asmenis;
 - (f) įgyvendinti priemones, kuriomis kovojama su lyčių stereotipais ir lyčių segregacija ir siekiama, kad ilgalaikės priežiūros profesija taptų patraukli tiek vyrams, tiek moterims.
9. Valstybės narės turėtų nustatyti aiškias neformaliųjų slaugytojų nustatymo ir paramos jiems vykdant priežiūros veiklą procedūras:

- (a) palengvinti jų bendradarbiavimą su ilgalaikės priežiūros darbuotojais;
- (b) padėti jiems gauti reikiamą mokymą, konsultavimą, sveikatos priežiūrą, psichologinę pagalbą ir slaugos paslaugas;
- (c) teikti jiems tinkamą finansinę paramą, kartu užtikrinant, kad tokios paramos priemonės neatgrasytų nuo dalyvavimo darbo rinkoje.

VALDYMAS, STEBĖSENA IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

10. Valstybės narės turėtų užtikrinti patikimą ilgalaikės priežiūros politikos valdymą ir sukurti koordinavimo mechanizmą, pagal kurį būtų rengiami ir įgyvendinami veiksmai ir investicijos toje srityje, visų pirma:
 - (a) paskirti nacionalinį ilgalaikės priežiūros koordinatorių, kuriam būtų suteikti pakankami ištekliai ir įgaliojimai, kad būtų galima veiksmingai koordinuoti ir stebėti šios rekomendacijos įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu ir kuris veiktų kaip koordinatorius Sąjungos lygmeniu;
 - (b) įtraukti visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis į ilgalaikės priežiūros politikos rengimą, įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą ir gerinti ilgalaikės priežiūros politikos suderinamumą su kitomis atitinkamomis politikos sritimis, įskaitant sveikatos priežiūrą, užimtumą, švietimą ir mokymą, platesnę socialinę apsaugą ir socialinę įtrauktį, lyčių lygybę ir neįgaliųjų teises;
 - (c) plėtoti nacionalinę duomenų rinkimo ir vertinimo sistemą, grindžiamą atitinkamais rodikliais, įrodymų rinkimu, be kita ko, apie ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo spragas ir nelygybę, įgytą patirtį ir sėkmingą praktiką, taip pat informacija iš asmenų, kuriems teikiama priežiūra, ir kitų suinteresuotųjų subjektų;
 - (d) sukurti ilgalaikės priežiūros poreikių prognozavimo nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis mechanizmą ir jį integruoti į ilgalaikės priežiūros paslaugų planavimą;
 - (e) stiprinti nenumatytų atvejų planavimą ir pajėgumus, kad būtų užtikrintas ilgalaikės priežiūros tęstinumas susidarius nenumatytoms aplinkybėms ir ekstremaliosioms situacijoms;
 - (f) imtis priemonių didinti informuotumą, skatinti ir palengvinti naudojimąsi esamomis ilgalaikės priežiūros paslaugomis ir parama asmenims, kuriems reikia ilgalaikės priežiūros, jų šeimoms, ilgalaikės priežiūros darbuotojams ir neformaliesiems prižiūrintiesiems asmenims, be kita ko, regioniniu ir vietos lygmenimis;
 - (g) telkti tinkamą ir tvarų ilgalaikės priežiūros finansavimą ir ekonomiškai efektyviai jį naudoti, be kita ko, naudojantis Sąjungos lėšomis ir priemonėmis ir vykdant politiką, kuria skatinamas tvarus priežiūros paslaugų finansavimas ir kuri dera su bendru viešųjų finansų tvarumu.
11. Valstybėms narėms rekomenduojama per 12 mėnesių nuo šios rekomendacijos priėmimo pateikti Komisijai nacionalinį veiksmų planą, kuriame būtų nurodytos šios rekomendacijos įgyvendinimo priemonės, atsižvelgiant į nacionalines, regionines ir vietos aplinkybes, ir vėliau reguliariai teikti pažangos ataskaitas.
12. Taryba palankiai vertina Komisijos ketinimus:

- (a) sutelkti Sąjungos finansavimą nacionalinėms reformoms ir socialinėms inovacijoms ilgalaikės priežiūros srityje remti;
- (b) stebėti šios rekomendacijos įgyvendinimo pažangą Europos semestro kontekste, reguliariai kartu su Socialinės apsaugos komitetu ir, kai tinkama, Užimtumo komitetu apžvelgti pažangą, remiantis valstybių narių nacionaliniais veikslių planais ir pažangos ataskaitomis bei e punkte nurodytų rodiklių sistema, ir per 5 metus nuo šios rekomendacijos priėmimo pateikti ataskaitą Tarybai;
- (c) bendradarbiauti su valstybėmis narėmis per nacionalinius ilgalaikės priežiūros koordinatorius, Socialinės apsaugos komitetą ir Užimtumo komitetą, su socialiniais partneriais, pilietinės visuomenės organizacijomis, socialinės ekonomikos subjektais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, kad palengvintų abipusį mokymąsi, dalytųsi patirtimi ir imtųsi tolesnių veikslių, susijusių su veiksliais, kurių imtasi atsižvelgiant į šią rekomendaciją, kaip nustatyta 11 punkte nurodytuose atitinkamuose nacionaliniuose veikslių planuose;
- (d) bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant padidinti palyginamų duomenų apie ilgalaikę priežiūrą prieinamumą, aprėptį ir aktualumą Sąjungos lygmeniu, remiantis būsimais Komisijos ilgalaikės priežiūros statistikos darbo grupės rezultatais;
- (e) bendradarbiauti su Socialinės apsaugos komitetu siekiant nustatyti šios rekomendacijos įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemą, remiantis bendru darbu, susijusiu su bendrais ilgalaikės priežiūros rodikliais ir kitomis stebėsenos sistemomis, kad būtų išvengta darbo dubliavimo ir sumažinta administracinė našta;
- (f) kartu su Socialinės apsaugos komitetu rengti bendras ataskaitas dėl ilgalaikės priežiūros, kuriose analizuojamos bendros ilgalaikės priežiūros problemos ir valstybių narių priimtos priemonės joms spręsti;
- (g) stiprinti informuotumo didinimo ir komunikacijos pastangas Sąjungos lygmeniu ir tarp valstybių narių bei atitinkamų suinteresuotųjų subjektų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas